

*2910 • 08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 313

נח | ממון כשר - יסוד בנין היהדות

מסי לרות ארץ הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
עורך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 כחו של ציור... ..
- 3 כל אדם ושליחותו הפרטית
- 6 דור לא נאמנה רוחו
- 7 תוכחתו של נח
- 9 אגרוף בחזה וקושיא במוח
- 13 על שלי ושלך
- 16 קושיא - ויש פותר לה
- 17 זהירות מאיסור גזל
- 21 בשר עצמות וגידים
- 22 מצות מזוזה
- 24 לא לשכוח לשוב הביתה!
- 26 העולה מן האמור להלכה ולמעשה

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאי"ר לארץ

התנסות והתפתח ספר מודיע ורבינו דרבי יודם נייסאל אברג'יל זיע"א

8771301 345 נתיבות ת.ד 666 הקציר 08-37-40-200/*2910

office@h-l.org.il 077-223-1130

www.hameir-laarets.org.il המאיר לארץ

08-649-9859 054-26-380-26

קו 'המאיר לארץ' לקבלת דגש של אור

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

כחו של ציור...

לאידיש ובכל יום תלמד פרק אחד היטב, ובזכות זה תזכה לילדים'.

אותו יהודי יצא מלפני רבו ופניו קורנות מאושר, ובלב מלא שמחה הלך וקנה את ספר התנ"ך. ומאותה עת לא החסיר יום מללמוד את פרק התנ"ך היומי.

אותו יהודי ניחן משמים במתנה נפלאה מאוד, מתנה הנקראת 'כח הציור'! ומכיון שכן, בשעה שלמד הצטיירו לו כל הדברים וניצבו חיים מול פניו, וכך צייר בעיני רוחו את בריאת העולם וחי האבות, השעבוד והגאולה...¹ ובאותם ימים לא היה איש מאושר ממנו.

באחד הכפרים הנידחים ברוסיה התגורר יהודי בעל שכל פשוט שלא ידע ללמוד תורה, אך עם כל זה לבבו היה מלא אהבת ה', וזכה להתקשר להגה"ק רבי שמואל מליובאוויטש זיע"א ומפעם לפעם היה נוסע אליו.

ובכל פעם שהיה בא לרבו היה מבקש ממנו שיברך אותו שיזכה לילדים כי עברו שנים רבות מימי נישואיו וילדים אין...

באחת הפעמים שהגיע כהרגלו לבקש ברכה עבור ילדים, אמר לו רבו הקדוש: 'תקנה תנ"ך עם תרגום

מעין החכמה

בחדר הסבא מרוכז במחשבתי אודות הסיפור מהגמרא ששמעתי מפי החסיד רבי הענדל, על רבי יהודה הנשיא מסדר המשנה, שגם אחרי פטירתו היה בא מגן עדן לבקר בביתו בכל ליל שבת, (כתובות קג)...

גודל שקידתי לשמוע סיפורים ואהבתי לחזור עליהם בכל הזדמנות, **פיתחו** **בי את הכשרון לצייר לעצמי כל סיפור בציור מוחשי כאילו עומד חי לנגד עיני.** כשציירת ל עצמי בכח דמיוני איך רבי יהודה הנשיא בא לבקר בביתו בכל שבת, עלה ברעיוני

1. כשרוצים לספר סיפורי צדיקים, צריכים לדעת איך לספר! צריך שהסיפור ישמע חי ממש, באופן שאצל השומע יתהווה במוחו ציור שלם, כאילו הוא חי את אותו מאורע.

וסיפר הרבי הריי"צ מליובאוויטש זיע"א (ספר השיחות, שנת ה'תשד - עמוד ז):

בימי ילדותי הייתי אוהב לשבת בחדרו של סבי רבי שמואל (שכבר נפטר באותה תקופה) ולהתעמק במחשבתי על הסיפורים ששמעתי מרבותי. באחד הימים ואני יושב

'אני זוכר' - הפליג האב בזכרונותיו -
 'כשלמדתי את ספר מלכים, והגעתי
 לפרקים העוסקים באלישע הנביא, ראיתי
 בעיני רוחי כיצד הצליח אלישע על ידי
 תפילה ותחנון להחיות את בן האשה
 השונמית... ועד עכשיו אני זוכר את הרעד
 שעבר בגופי. 'מה עצומה היא התפילה!'
האב, בתמימות, לקח את בנו, הניח על
 משכבו, והחל לעשות כמו
 שכתוב אצל אלישע הנביא:

'ויבא אלישע הפייתָה וְהִנֵּה הַנֶּעֱר מֵת
 מִשְׁכָּב עַל מִטָּתוֹ: וַיֵּבֵא וַיִּסְגֹר הַדֶּלֶת
 בְּעַד שְׁנֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה': וַיַּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל
 הַיֶּלֶד וַיִּשֹׁם פָּיו עַל פְּיוֹ וַעֲיִנָּיו עַל עֵינָיו וְכַפָּיו
 עַל כַּפָּיו וַיִּגְהַר עָלָיו וַיָּחֵם בְּשַׁר הַיֶּלֶד: וַיָּשָׁב
 וַיֵּלֶךְ בְּבֵית אַחַת הַנְּהָ וַאֲחַת הַנְּהָ וַיַּעַל וַיִּגְהַר
 עָלָיו וַיִּזְוֹרר הַנֶּעֱר עַד שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּפְקֹחַ
 הַנֶּעֱר אֶת עֵינָיו" (מלכים ב, ד, לב-לה).

וכשגמר האב לעשות כמעשה
 אלישע - קם בנו על רגליו...
אין מילים לתאר את הרעש וההמולה
 שנוצר סביבו... 'איזה צדיק נסתר
 מתחבא לנו כאן'...

לתקופת השנה זכה ונולד לו בנו...
 והשמחה העצומה שאפפה
 אותו שרתה על כל אנשי כפרו.

והנה כשהיה התינוק בן שנתים יצא
 החוצה להשתובב בחצר... ושם,
 נפל ומת. אמו החלה לבכות בכיות
 נוראות... בכיות שבקעו מהבית הקטן
 והחרידו את כל יושבי הכפר.

כל אנשי הכפר, ללא יוצא מן הכלל,
 התאספו סביבות הבית הקטן
 ועמדו עם כתפים שמוטות...

'היכן האב? נשאלה לפתע השאלה.
'הוא איננו כאן. עוד מעט ישובי -
 נשמעה התשובה.

אחר כמה שעות הגיע האב לביתו וכשראה
 את כל ההמולה, הרים את קולו וצעק:
 מה אתם עושים פה! לכו מפה! מיד...

האנשים נדו לו בלבבם: 'מסכן! בטח
 השתבשה עליו דעתו מרוב צער'.

ואילו האב חשב בלבו: 'למה הם עושים
 רעש? מה הם לא למדו תנ"ך?'

מעין החכמה

וציירתי במחשבתי את חיי נשמות הצדיקים
 והנהגותיהן בגן עדן, ובכח דמיוני הילדותי
 ציירתי לעצמי כמה גדולה היא נשמתו של
 הסבא...

שבוודאי גם הסבא הרבי המהר"ש בא לבקר
 את חדרו בכל שבת או בכל יום.
נזכרתי במאמר חז"ל (חולין ז, א): 'גדולים
 צדיקים במיתתן יותר מבחייהן'.

מסילות אל הנפש

פרשת נח - כל אדם ושליחותו הפרטית

שפעל הנביא בקדושתו פעל התמים

בתמימותו!...²

והסיפור הזה נוקב ויורד עד התהום...

ובשיחתנו זאת ננסה ללכת בעקבותיו

של אותו יהודי עלום ונעלם,

וננסה לצייר בעיני רוחנו דמות אדם

שחיה בדור המבול... וכמובן, נקרא לו

יוסי...

אך לפני כן נקדים...

והאב בתמימותו, לא הבין מה רוצים

ממנו. 'מה יש לכם! זה פסוקים

מפורשים בתנ"ך!...'

אך כשראה אותו אב שהרעש לא פוסק

לרגע, לא מצא ברירה, והוא קם

ונסע אל רבו רבי שמואל.

כאשר שמע רבו את הסיפור הזה

נכנס לדביקות עצומה ונוראה!

ואחר כך, כשהתאוּשש, אמר: 'מה

כל אדם ושליחותו הפרטית

מלידה, כשרונות ונטיות נפשיות, יוצר

את המגוון העצום של בני האדם אשר

אין ביניהם שניים שווים.

החלק האחרון בציוד הוא מה שמחוץ

לגוף - הרכוש.

כל אדם עומד בנסיון שונה משל חברו

גם בגלל עצם העובדה שהוא שונה

מחברו, וגם בגלל השוני ב'ציוד'.

כל תכונה נפשית ויכולת גופנית, וכל

פרוטה שבבעלותו משתתפים בנסיון.

כל חפץ שבבעלותו מעשיר את יכולתו

לעבור מכשולים ולעמוד בנסיון, או מהווה

הוא עצמו מכשול ונסיון לבעליו.

בשיחה שמסר הגאון הרב יוחנן דוד

סלומון זינצ"א, אמר כך:³

העולם שלנו - העולם שאנו מתגוררים

בו - אינו אלא מקום נסיון לאדם!

כל נשמה הנשלחת לעולם, 'מתלבשת'

בגוף, מקבלת ציוד מסויים, ויוצאת

למרוץ המכשולים של החיים.

מה הם פריטי הציוד?

הראשון בהם הוא הגוף. יש גוף בריא

וחזק, ויש גוף חולני וחלוש.

גם הנפש ותכונותיה הם חלק מהציוד

הזה - כל הכלול בתחום: תכונות

מעין החכמה

2. 'הדרך להשמחה והאמת' (דף יד ע"ב) לגאון רבי ישעיהו מיכל זצ"ל.

3. בעין יהודית (חלק ב - עמוד 72).

נכשלו בנסיון בגלל אי שימוש בציוד למטרה שלשמה ניתן להם הציוד הזה!

ומה דעתך על חייל רגלי שניגש לכביש ויתפס טרמפ' לעבר יעדו, ואכן הצליח להגיע אליו מוקדם למדי? הלה לא עמד במבחן. הוא שינה באופן שרירותי את תנאי המבחן, ולכן נכשל. כאשר חרג והשתמש באמצעי שלא הועמד לרשותו לצורך הנסיון, כבר בכך נכשל. כאשר עושה אדם דבר דומה בנסיון החיים, חמור הדבר יותר. לא זו בלבד שהוא פועל נגד רצונו של הבורא שהקציב לכל אחד את הקצבתו אשר בו הוא יתנסה, אלא שאם גנב ממישהו, הרי בזה שיבש גם את הנסיון של הנגנב, שהרי הציוד שהוקצב לנגנב והיה בידו שוב אינו עומד לרשותו. זוהי פשוט פעולת חבלה במהלך הנסיון המתרחש כאן, ממש כמו הזזה בחשאי של כלים במשחק שחמט כאשר השחקן היריב מפנה ראשו לרגע...

ונרחיב עוד...

חכמינו הקדושים מסדרי התפילה, תיקנו לומר בכל יום: **'אשרינו מה טוב**

חלקנו, ומה נעים גורלנו. ומה יפה מאוד ירושתנו.

והכוונה במילה 'ירשתנו' היא לתורה הקדושה. והנה, הגם שכל ישראל לומדים את אותה תורה ומקיימים את אותם מצוות, אך בכל

לשם המחשה נתאר לעצמנו שני חיילים הנבחנים בניווט במדבר. אחד מהם חייל רגלי המקבל שתי מימיות ומפה ונדרש להגיע עד הערב ליעד מסויים. האחר הוא טייס הליקופטר. אף הוא מוטלת עליו משימה לנווט את המסוק ולהגיע אתו ליעד מסויים. לכאורה המשימות של השניים שוות, אבל אין הדבר כן. בעוד שמהרגלי נדרש לעבור עד ליעד כמה עשרות קילומטרים בלבד, נקודת המוצא של הטייס מרוחקת מאות רבות של קילומטרים מיעדו. דורשים ממנו להגיע מהר יותר וגם ניתן בידו ציוד משוכלל ביותר כדי למלא משימת נסיון זו.

גם באותו נסיון שלשמו הופענו על במת העולם נדרשות דרישות אחרות לחלוטין מעשיר לעומת עני, מכשרוני לעומת דל כשרון, ומהבריא לעומת החלוש. כמובן שאין זה נסיון אחד בלבד, זוהי שרשרת נסיונות מורכבים ביותר הנמשכת והולכת כל החיים. הנסיונות והרקע להם בנויים מכל המרכיבים המהווים אותנו ואת העולם בו אנו חיים ופועלים.

טייס מסוק שיעזוב את מסוקו ויפתח במסע ברגל לעבר יעדו, עשיר שכספו מונח כאבן שאין לה הופכין, ואדם כשרוני המבטל את זמנו ואינו מפתח את הכשרונות שנחן בהם ואינו משתמש בהם, **כל אלה שוים! כולם**

הזה. ⁴ ולכל אחד, לפי דרכו המיוחדת לו - מאירה מלמעלה הארה והתגלות אלקית על ידי שליחות המיוחדת לו...
ואחר שהבנו זאת נעבור לדור המבול...

זאת, יש לכל יהודי ויהודיה דרך מיוחדת ופרטית בעבודת ה', כפי תכונותיו הפרטיות, וכן לפי הזמן והתקופה שנשמתם מתגלגלת ויורדת לעולם

מעין החכמה

נטמן הגאון הגדול, ראש ישיבה פלונית אלמונית!...

ואז הוסיף ודיבר אלי: הנה עובר פה אדם, שבקרבו פועם לב רגש, והוא יכול היה להיות משגיח בישיבה ולהעמיד תלמידים רבים. אלא מה? יצרו שכנעו שהוא צריך להיות זמר, וכך הפסדנו משגיח. אם כן, שוב לפנינו מצבה מהלכת שעליה חקוק: פה נטמן משגיח גדול שהיה יכול להעמיד תלמידים רבים, אבל המשגיח שבו כבר לא יקום לתחיית המתים!...

וכך המשיך לסקור מספר אנשים שעברו, שכולם היו בעלי כחות רוחניים נעלים, אבל התבזבזו על הבלוי עולם הזה, והם כמתים מהלכים, שמצבה חקוקה על לוח לבם, וסיים באומר:

אתה מבין עכשיו רבי שלום - האין זה בית קברות גדול?!... ובכל זאת ישנם שני הבדלים. הראשון: בבית הקברות שבפרברי העיר שורר שקט מוחלט, ורק איוושת העצים וציוצי הציפורים מפריס קצת את השלוח, ואילו בית הקברות שנמצא כאן, כולו רועש, המתים מתהלכים בו... ומרעישים.

השני: כדי להגיע לבית הקברות שבקצה העיר צריך את העזרה של ה'חברא' קדישא'. ואילו כאן - 'המיתה' 'הקבורה' והמצבה הכל נעשה בידי האדם עצמו...

4. סיפר הגה"צ רבי שלום שברון זיע"א (הובאו דבריו בספר שאל אביך ויגדך - חלק ג עמוד רמ, לגאון רבי ישראל שפיגל) וז"ל:

פעם אחת, בהיותי אצל ראש ישיבת סלובודקה, הגאון רבי אייזיק שר זיע"א, פנה אלי לפתע וביקשני לגשת עמו אל החלון. עשיתי כמצוותו, ובעומדנו ליד החלון, פתח ואמר לי: רואה אתה, רבי שלום, מה מתרחש לנגד עיניך, למטה ברחוב? מה שאתה רואה בעיניך דרך החלון - איננו אלא בית קברות גדול!...

עמדתי ושתקתי, שהרי מה שהתגלה לנגד עיני היה רחוב סואן ואנשים בו הרבה, הולכים ואף רצים, ובדרך כלל שופעים כולם חיות ורענונות, ומה ענין כאן לבית קברות?...

אבל ראש הישיבה לא הותיר לי פנאי למחשבה, אלא המשיך ואמר, בהצביעו על אחד העוברים ושבים:

רואה אתה אדם זה? מחונן הוא בכשרונות גדולים וכבירים והוא יכול להיות ראש ישיבה גדול, אלא מה? בא היצר וייאש אותו... והוא עזב את בית המדרש ויצא לעסוק במסחר, וכמובן שלא נעשה ראש ישיבה. אם כן, איפוא, מתהלך פה מת ממש, **זהו אדם אשר ראש הישיבה שבו נפטר**, והוא כמצבה מהלכת שעליה חקוק: פה

דור לא נאמנה רוחו...

וגם אנשי דור המבול קיבלו שליחות המיוחדת רק להם.

והנה, אין אנו יודעים בדיוק מה היה שליחותם, אך מעוצמת הכלים שקיבלו, נבין שהיתה זו שליחות רמה ונישאה מאוד, הרבה יותר מהשליחות שקיבלו כל הדורות הבאים אחריהם!

וכך מתאר איוב (בפרק כא) את הכלים שקיבלו אנשי דור המבול:

אותם שנים היו שנים מבורכות מאוד, וכל צינורי הברכה והשפע שבשמים היו פתוחים ומריקים עליהם תדיר.

השפע שירד עליהם השתלשל משמי שמי קדם, מעולמות גבוהים ונעלמים - מראש עולם האצילות (פרצוף אריך אנפין).

ולכן עולמם היה עולם יפה, ללא יסורים. ללא מחלות, ללא שכול וללא מוות. וכאשר היה מגיע זמנו של האדם להיפטר, היה מתעטש, ומת בנחת ללא יסורים.

דור המבול היה דור שהקב"ה השפיע עליו שפע טובה וברכה ללא גבול

כתב רבינו האריז"ל, וז"ל:⁵

'הנה קודם החטא של דור המבול, היה חיות של אדם בא מצד (פרצוף) 'אריך אנפין', דתמן אורכא דיומין (תרגום: ששם סוד אריכות הימים), לכן היו מאריכין ימים זמן רב. אך אחר החטא, אינו בא רק מ(פרצוף) ז"א הנקרא זעיר יומין בכמה מקומות.

וזה שאמר הקב"ה: "לא ידון רחמי" (בראשית ו, ג) של אריך אנפין כ"אדם" (שם), כי על ידי כן יחיה "לעולם" (שם).

והואיל "בְּשָׁגָם הוּא בְּשׂוֹר" (שם) והם רודפין אחר תאוות הגשמיות גופניות, לכן "וְהָיוּ יָמָיו מְאֹה וְעַשְׂרִים שָׁנָה" (שם) ולא יותר!

כבר אמרנו למעלה שלכל אדם ישנה דרך מיוחדת ופרטית בעבודת ה', כפי תכונותיו הפרטיות, וכן לפי הזמן והתקופה שנשמתם מתגלגלת ויורדת לעולם הזה. כי כמו שלכל אדם ישנה שליחות מיוחדת, כך גם לכל דור ישנה עבודה כללית המיוחדת לו.⁶

מעין החכמה

לאותו דור דוקא. ולכן התאחדות הפרטים באותו דור צריך להיות בהדרגה וסדר מדוקדק, והגם שיש בתוכו חוגים וקבוצות שונים, המחולקים זה מזה, הם צריכים להשלים זה את זה כדי שמכל גילויי אותו הדור - יתגלה כבודו יתברך.

5. ליקוטי תורה (פרשת בראשית - ד"ה ילא ידון).
6. מבחינה מסויימת כל דור נקרא מקשה ושלמות אחת, וכמו שמצאנו בלשון חז"ל: 'דורו של חזקיהו', 'דורו של יהודה בן בבאי'. **כי לכל דור יש אופי משותף, המיוחד**

מסילות אל הנפש

פרשת נח - תוכחתו של נח

ובורא הכל - הקב"ה - ציפה שהם ישתמשו בכלים שנתן להם בצורה נכונה. אך לא!

דור המבול הלכו אחרי הנהגות!

דור המבול השתמשו בכל הכלים שקיבלו כדי לספק לגוף הגשמי את תאוותיו ותשוקותיו!

ואיוב לא מצא מילים לכנות אותם, עד שמצא! וכך הוא קרא להם - 'מורדי האור'. וכמו שנאמר: "הֲמָה הֵיוּ בְמַרְדֵי אֹר לֹא הִפִּירוּ דְרָכָיו וְלֹא יִשְׁבוּ בְּנִתְיָבוֹתָיו" (איוב כד, ג).⁷

ולא נותרה שום ברירה! וגזירת כליון ריחפה באויר...⁸

אך מדת הרחמים ביקשה צאנ'ס נוסף. והיא קיבלה...

וצמצום כלל. היה להם שפע כלכלי עצום, היו זורעים פעם בארבעים שנה, ובמשך ארבעים שנה הארץ נתנה את יבולה, וניצלו מכל הפסד.

מעולם בהמותיהם לא הפילו ולדותיהן, ומאכלם לא התקלקל. זאת ועוד היו בריאים וגבורים מאוד בגופם, ומהלכים מסוף העולם ועד סופו בשעה קלה, ומתלשין ארזי לבנון בהליכתם, והיו אריות ונמרים חשובים בעיניהם ככינה בבשר.

כל עונות השנה היה להם מזג אויר טוב כמו מפסח ועד עצרת.

דור שלא היו בו מלחמות ולא שלטו בהם מזיקים, ולכן לא פחדו לשלוח את ילדיהם הקטנים לשדות, וגם שהגיע זמן המיתה מתו מיד אף בלי יסורי גסיסה...

עצומים היו בגופם ונפשם, וברכושם!

תוכחתו של נח...

ונח הצדיק שמע לקול ה', ויצא לעבודה...
דוכני השוק בעיר 'חנוד' היו עמוסים בפירות עסיסיים, ובירקות ענק. האווירה בשוק

הקב"ה התגלה לנח ואמר לו: נח! קץ כל בשר בא לפני. אך אני רוצה להעניק להם הזדמנות נוספת, לך ותסביר להם את חומרת מעשיהם...

מעין החכמה

מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ" (בראשית ו, יג).

9. וכמו שנאמר: "וַיֵּדַע קִין אֶת אֲשֶׁתוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוּךְ וַיְהִי בְנָה עֵיר וַיִּקְרָא שֵׁם הָעֵיר קַיִן כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ חָמָס" (בראשית ד, יז).

7. וזה לשון רש"י (שם): 'הֲמָה' - הרשעים האלה הם דור המבול שמרדו באור...

8. 'ויאמר אֱלֹהִים לְנֹחַ קָץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי כִי מְלָאָה הָאָרֶץ חָמָס

אמרו לו: 'זקן! תיבה זו למה?'

היתה כמו תמיד מלאה בקסם ובמסתורין.

אמר להם: 'הקדוש ברוך הוא מביא עליכם את המבול!'

אנשים ענקים חשופי זרוע הסתובבו שם, מטלטלים גוויות של פילים ענקים ממקום למקום, כאילו מזיזים חתיכת נייר...

אמרו: 'מבול של מה? אם מבול של אש יש לנו דבר אחר ועליתה שמה! ואם של מים הוא מביא, אם מן הארץ הוא מביא - יש לנו עששיות של ברזל שאנו מחפין בהם את הארץ. ואם מן השמים הוא מביא - יש לנו דבר ועקב שמו'...

ולפתע נשמע קול...

על אבן גדולה עמד נח הצדיק והכריז: שמעו דברי! הקב"ה שלח אותי להגיד לכם: חזרו בתשובה ואם לא ה' יביא מבול...

אמר להם: 'הוא מביא מבין עקבי רגליכם! שנאמר: 'נְכוֹן לְמוֹעֲדֵי רִגְלִי!'

מכל עבר החלו להתעופף עגבניות אדומות, מלפפונים ירוקים, וגמבות צהובות... ופניו ובגדיו של נח נצבעו בכל צבעי הקשת...

והוסיפו במדרש (בראשית רבה, פרשה ל - אות ז) ואמרו:

אך נח לא נשבר, והמשיך בדרכו לנסות להציל את העולם...¹⁰

'לְפִיד' - פירושו הכרזה. ונח היה מכריז ומוכיח לדורו, ואומר להם: חזרו בתשובה, ואם לא ה' יביא מבול.

וכך גילה איוב ואמר: 'לְפִיד בּוֹז לְעִשְׂתוֹת שְׂאֵנָן נְכוֹן לְמוֹעֲדֵי רִגְלִי' (איוב יב, ה).

'בוז' - כל דורו ביזו אותו וקיללו אותו וצחקו על תמימותו, ואמרו לו: עליך יבוא המבול.

ואמרו בגמרא הקדושה (סנהדרין קח:):

ובאמת... חמש שנים לפני המבול מת למך - אביו של נח. וכעבור חמש שנים מת סבו של נח - מתושלח.

דרש רבא מאי דכתיב: 'לְפִיד בּוֹז לְעִשְׂתוֹת שְׂאֵנָן נְכוֹן לְמוֹעֲדֵי רִגְלִי', מלמד שהיה נח הצדיק מוכיח אותם ואמר להם דברים שהם קשים כלפידים! והיו מבזין אותו!

מעין החכמה

הספורנו (שם ו, ט): 'וַיּוֹלֵד נֹחַ' - מאז שהתחיל להוכיח בני דורו זכה לבנים.

10. 'וַיְהִי נֹחַ בֶּן חָמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד נֹחַ אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת׃' (בראשית ה, לב), ופירש

ומי יעמוד בסוד מצחקים...¹¹

ובין כל אנשי השוק עמד לו אדם אחד
ושמו יוסי, שדבריו של נח גרמו לו
להרהורי תשובה...

ונח הפך ל'בדיחה'! הוא אומר שיבוא עלינו
מבול, ולבינתים המבול בא על
משפחתו...

נה... נה... נה...

אגרוף בחזה וקושיא במוח...

במקום שהם יראו בכל אדם
את הלב הפועם בתוכו,
את הלב הזקוק לרגש ואהבה.
הם רואים את האדם כאילו הוא

יוסי, בשונה מכולם, הקשיב בקשב רב
לדבריו של נח. 'האמת שהוא
צודק, חשב לעצמו בעגמומיות, הדור
שלנו איבד את האנושיות שלו.

מעין החכמה

אט אט נתעממה ידיעת ה' בעולם ועמה כל
מדה טובה...

בני האדם החלו לחקות איש מעשי רעהו,
והתחילה החמדה - אם כל חטאת -
להיות שולטת בעולם. כל תאוה מושחתת
וכל חמדה נבזית מצאו קן בחברה האנושית,
אשר ידעה לפארן ולהעריצן...

והקב"ה מחריש.

בני אדם נעשו כבהמות שדה, הולכים כל
היום אחרי תאוותיהם - והקב"ה מחריש.

אנשים נהפכו לחיתו יער, טורפים וחומסים,
גוזלים ורומסים - והקב"ה מחריש.

יושבי הארץ התמכרו להרע ולהשחית
ולעשות כל תועבה - והקב"ה מחריש.

כלום עזב הקב"ה את הארץ? לא! אך
הסתר הסתיר את פניו מן הארץ,
לראות מה אחריתה ומה תהא עליה בלי
תורה. ועד מתי? עד אשר השחית כל בשר
את דרכו על הארץ ותמלא הארץ חמס...

11. כתב הגה"ק הרב שמשון הירש (מייטב
הגיון - פרק ששי), וזתו"ד:

בתחילת הכל ישב האדם בגן עדן ונהנה
מזיו השכינה. אך לאחר שחטא
וגורש, החלה תקופה חדשה - תקופת
התורה!

(וזה לשון הגמרא הקדושה (סנהדרין צו): תנא דבי אליהו
ששת אלפים שנה הוי עלמא: **שני אלפים תורה**,
שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח).

מאותה עת בה גורש האדם מגן עדן, והדרך
חזרה לגן עדן נעלמה מפניו, הסתיר
הקב"ה כמעט רגע קט את פניו ממנו ויעזבהו
לנפשו בתוך עולמו המלא על כל גדותיו טובה
וברכה, אוצרות אין חקר, ותענוגים אין מספר.

לא עוד ידבר הקב"ה את האדם ולא יצוונו, לא
יורחו ולא ידריכהו, כאילו עזב הקב"ה את
הארץ, וכאילו עין של מעלה אינה רואה ואזנו
לא תשמע. הכל מותר לו לאדם, הכל מחול לו.
גם שבע מצוות שנצטווה האדם עליהם, אין
דורש להם.

ופשוט, שהרי איך הוא יכול להיות מודע לצערו?! - ומציאותו

של 'הקרובן' לא עובר כלל במחשבתו - ואפילו לא בהעברה בעלמא...

מחשבותיו של יוסי המשיכו לסעור:

אבל אני חושב שאני לא כך. אני לא גוזל, ולא גונב, לא שודד דרכים ולא פורץ בנקים. אני! אני ילד טוב ירושלים...

ונעזב רגע את יוסי, ונעבור ליהושע המתפלל תפילת מנחה בשטיבלאך בירושלים:¹³

יהושע עומד בבית הכנסת ומכה על לוח לבו: 'אשמנו, בגדנו, גזלנו.'

רגע! חלף הרהור במוחו, אני גזלתי? מתי? איפה? הוא עוצר במהלך התפילה כשכולו תמיהה על מנסחי התפילה שמצאו לנכון לשים בפיו הודאה בפשע שלא פשע. אך מאחר שהקהל 'התקדם' הלאה, בתפילה ואין לו זמן להרבות במחשבות, מתרץ הוא לעצמו בו במקום תרוץ מהיר:

הרי זה נאמר בלשון רבים: 'גזלנו'. ומאחר שאנו הרי מתפללים בציבור, ובציבור ישנם בוודאי, עבריינים, פורצי בנקים ושודדי יהלומים,

חולצה התלויה על קולב ההולכת ברחוב'...

'לדעתי - המשיך יוסי להרהר - 'עיקר הבעיה של הדור שלנו הוא שכולם - כל האנשים - מרוכזים רק בעצמם'.¹²

וביתר ביאור:

כל מחשבה באה מכח התעניינות, ולכן דבר שלא מעניין את האדם - הוא לא יחשוב בו. כאשר האדם אוהב את עצמו בצורה מופרזת, ומציאותו שלו ממלאת את כל עולמו הפרטי - אין מקום כלל למחשבה על מציאות הזולת!

וזו היתה מציאותם של אנשי דור המבול שהם היו שקועים כל כך באהבת עצמם, ובריכוז כל המחשבות במילוי תאוותם ורצונם - עד שלא השאירו במחשבתם אפילו בדל מקום למציאות הזולת!

והאהבה העצמית המופרזת הזו, היא שגרמה לכל חטאיהם הנוראים: הגניבה והגזילה, ההתעללות והרצח - וכל זה נעשה ללא רגשות חרטה מתוך אטימות מוחלטת לצערו של 'הקרובן' התורן...

מעין החכמה

13. קטע זה מהספר בעין יהודית (חלק ב - עמוד 70), לגאון הרב יוחנן דוד סלומון זיע"א.

12. עיין באריכות בספר מכתב מאליהו (חלק ב - עמוד 155), להגה"ק רבי אליהו אליעזר דסלר זיע"א.

הוא מתוודה על פשעי החוטאים והוא המכפר על עוונותיהם. נראה הוא בעיני עצמו מעין כהן גדול ביום הכיפורים, ומעין הצדיק עבד ה' הנושא על כתפיו את חטאי הרבים ולפושעים יפגיע.¹⁴ תפילתו קולחת לה הלאה בנעימות נפלאה ששום נקיפות מצפון אינן פוגמות בטרתה... **ואנו** שואלים האם יוסי ויהושע צודקים?... **ולפני** שנשיב נעתיק...

שכל ימיהם גזל וחמס... אז אני מתוודה עבורם! שהרי כולנו ערבים זה לזה!... **התירוץ** מגיח את דעתו ומכאן ואילך שוטפת תפילתו כה יפה, הן לא בו מדובר. אבן כבדה ירדה מעל לבו. והוא ממשיך: דיברנו דופי (הם דיברו), הרשענו (הם הרשיעו), חמסנו (הם חמסו) וכו', הכל עשו הם, ואני מתוודה עליהם... **הרגשה** טובה אופפת אותנו.

מעין החכמה

האנשים הקרובים אליו. את אשתו וילדיו וכו'...

ונביא שני סיפורים:

בספר 'מופת לשבת' (בראשית עמוד 83) לגאון הרב שמואל שרגא שליט"א, הובא הסיפור הבא:

פעם, בעת שהגה"ק הרב בן ציון אבא שאול זיע"א, מסר את שיעורו הקבוע בעומק העיון בישיבת 'פורת יוסף', נראה היה כי הוא מוטרד ועננה של דאגה מכסה את פניו.

בשתיים עשרה בצהרים הלם לפתע על השולחן והודיע:

'נעצור כאן. פתחו ספרי תהלים והתפללו לבורא העולם שיושיע את עמו ישראל. אני אעלה בינתים לבית המדרש'. ותוך כדי דיבור יצא מהחדר בחפזון. התלמידים נדהמו, אך עד מהרה התעשתו והחלו שופכים נפשם בפרקי תהלים, בקולות וברקים.

ובאותה העת, מספר תלמידים שברחו מהישיבה, נסעו ברכב שכור צפונה כדי להשתטח בקברי צדיקים.

14. באחד העולמות הטמירים והנעלמים נפגשו פעם קבוצת צדיקים, וכל אחד מהם סיפר לחבריו את מדרגתו הרוחנית אשר זכה לרכוש בימי חיותו בעלמא הדין.

והגה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א תיעד חלק מאותו מפגש נורא, בספרו 'סיפורי מעשיות' - סיפור י"ג.

ובתוך כל המדרגות העליונות שנשמעו שם, קם אחד מהצדיקים ואמר: בימי חיי זכיתי להיות מועט המחזיק את המרובה; בימי חיי נשאתי במוחי אלפים ורבבות אנשים עם כל ההצטרכות שלהם, (וכל התנהגות שלהם), וכל ההוויות והתנועות שלהם, הכל כאשר לכל נשאתי במוחי! ועל כן אני מועט מחזיק את המרובה, כי מוחי נושא כל כך אנשים עם וכו' כני"ל!

ממשיך רבי נחמן ומספר: **ושחקו ממנו כולם, ואמרו, כי האנשים אינם כולם, והוא אינו כולם!...**

וכי זו מדרגה? את זה דורשים מכל אדם! ולפחות שישא על מוחו ולבו את

בליל כ"א באדר התשכ"ח התעורר נכדו של חכם מנחם מנשה, שהיה ישן בבית סבו, והנה רואה הוא את סבו מתעצם בתפילתו ומדליק נרות לצדיקים.

הנכד שהיה אז בחור בוגר, שאל את סבו לסיבת הדבר, וחכם מנחם השיב, שכדאי גם לו לעמוד בתפילה על מנחם בן דודו, ששרוי עתה בסכנה. הוא אף הורה לו מה להתפלל. לאחר שעה ארוכה של תפילה בדביקות ומעומקא דליבא הודיע חכם מנחם לנכדו, שתהלות לאל, הגזרה התבטלה ומנחם נושע ועתה הוא יכול לשוב ולנוח.

הנכד, שחרד לגורל בן דודו, שאל את סבו מה ארע, ואילו חכם מנחם פטרו באמרו, שמחר יבוא מנחם בעצמו ויספר הכל.

למחרת היום הגיע מנחם להודות לסבו על שהצילו ממות, וסיפר שהוא משרת בצבא בחטיבת הצנחנים, שקיבלו פקודה לחצות את נהר הירדן ולבצע פעולה צבאית נגד המחבלים שהשתכנו בעירה כראמה שבירדן. מקום זה הפך לקן צרעות השורץ מחבלים.

מכיון שבשעת לילה היה הירדן סוער ולא ניתן לחצותו ברגל או בשחיה, נמתחו חבלים מקצהו האחד למשנהו, והחיילים חצו את הנהר כשהם אוחזים בחבל בידם ומתקדמים. וכשעבר הוא ליד החבל, עקב כובד המשא שהיה על גבו, שכלל ארגו כבד של פצצות ותחמושת, נרפו ידיו מהחבל והוא צלל אל תוך הנהר וטבע... הסחף היה חזק והוא נסחף במהירות...

לפתע הגיח גלגל הצלה מתחת לרגליו, עצר את טביעתו וגרם לו לצוף על פני המים, ואז החל פתאום זרם מים להדוף אותו, והוא נפלט בקצהו של הירדן. בהיותו מעולף, ראה את סבו, חכם מנחם מנשה,

ראש הישיבה, הרב יהודה צדקה, נזעק לשמע קולות התפילה הבוקעים מחדר השיעורים. פתח את הדלת והופתע למראה עצרת התפילה של התלמידים, ובהעדר מורס ורבים.

התענין ראש הישיבה לפשר הענין, והכל סחו בפניו כי חכם בן ציון הורה להם לנהוג כן, ואילו הוא בעצמו עלה למעלה - לבית המדרש.

'אם כן, המשיכו בתפילה ביתר שאת' - אמר ומיהר לעלות לבית המדרש. שם ראה את הרב בן ציון עומד ומתנענע בדביקות, מתאמץ לבקוע שערי שמים בתפילתו...

כאשר כילה תפילתו, נראתה על פניו נהרת שמחה, הוא שב אל תלמידיו והמשיך בשיעור מהמקום שפסק.

התלמידים טרם עמדו על דעת רבם, אך בערבו של יום, כאשר שבו הבחורים ממסעם, סחו לחבריהם על נסיעתם לקברי הצדיקים. בהיותם בדרך, סמוך לחצות היום, התהפך רכבם, וחייהם היו בסכנה גדולה. אזרחים שחזו במצבם הזעיקו את אנשי הצבא ששהו במוצב הסמוך, החילים חילצום בזהירות וכולם יצאו בריאים ושלמים! החילים נדהמו מגודל הנס שהתרחש והביעו את פליאתם, כיצד נשאר הכל בחיים וללא פגע!

או אז סחו בפניהם חבריהם את מעשיו של הרב בן ציון, אשר עיניו הקדושות משוטטות בכל הארץ, והקדוש ברוך הוא, בגודל רחמיו, גילה לאותו צדיק את הגזירה אשר ריחפה עליהם, ובכח תפילותיו שיצאו מנהמת לבו, הצליח לבטל מעליהם את רוע הגזירה.

ונעתיק מהספר מופת לשבת (במדבר עמוד 206) סיפור נוסף:

על שלי ושלך

לדני היה משעמם. לבדו היה בחצר הגדולה והריקה כי שוב הושלך מהכיתה על ידי המורה. הוא סקר את סככת האופניים. זוג אופניים אחד לא היה נעול. הוא נטל אותם ורכב עליהם לתענוגו. ברחבי החצר עד הצלצול של סוף השעור. אז מיהר והחזירם בזירות למקומם.

איך הגיע לכיסו הפרקר הירוק הזה, לא הצליח להיזכר. כנראה שנטל אותו ממישהו לרגע לצרכי חתימה, או שאל אותם לרגע ממישהו בדואר כדי להשלים כתובת על מעטפה, ושכח להחזירו. מאחר שלא ידע של מי העט, השתמש בו כבשלו. בבית הסתובבו כמה עטים כאלה ובהם השתמשו ילדיו בבית הספר. הוא אדם ישר, ברגע שמישהו יטען שהעט שלו, כמוכן שיחזיר לו מיד.

כתב הגאון הרב יוחנן דוד סלומון זיע"א (בעין יהודית, חלק ב - עמוד 70), וז"ל:

סוף סוף הבוס יצא מהמשרד. פניה של המזכירה נהרו. עם אחותה בירושלים לא שוחחה מאז יום אתמול. היא החלה לחייג בלהיטות 02 לפני שיחתה הארוכה והלבבית.

התור היה ארוך, החום היה מעצבן והתיק שבידו הכביד. להניח את התיק החדש והיקר שלו על הרצפה המלוכלכת של התחנה המרכזית לא רצה. הוא השעין אותו בהיחבא על מזוודתו של העומד לפניו. מזוודת עור יקרה על גלגלים היתה זו. מפעם לפעם כאשר בעליה גרר אותה קדימה עם התקדמות התור נאלץ להגביה בזריזות את התיק, אך מיד שב להניחו כאשר הלה חזר ועמד.

מעין החכמה

אם הוא גדול בתורה, או איש פשוט - כך חוב גמור על כל יהודי להקדיש כחצי שעה מחשבה בכל יום אודות חינוך בניו, ולעשות ככל שבכחו, ויותר מכפי כחותיו, לדאוג ולפעול על בניו שילכו בדרך שבה מדריכים אותם.

ומסתמא כשמקיימים את דבריו, נפתחים שערי הלב לדעת את כל הקורות אותם בעליונים ובעולם שלנו...

מכה אותו על גבו מספר פעמים, עד שפלת את כל כמות המים שבלע, ושב להכרתו ולכחותיו. משם שב והתחבר ליחידה שלו, לחיים ושמחה ולשלום...

ולמרות שזה נראה מדרגה גבוהה מאוד, מצאנו להגה"ק הרב שלום דובער, הרש"ב מליובאוויטש זיע"א שאמר כך (היום יום - כ"ב טבת):

'כשם שהנחת תפילין בכל יום היא מצוה מדאורייתא על כל יהודי, מבלי הבדל

שאלות הגנה אלה אינן מגינות, משום שמוקד האיסור הוא עצם לקיחת החפץ בלי רשות בעליו. 'שאלה' זו בלי דעת בעלים היא ההופכת את השואל לגזולן.

בתקופת שביתת רופאים ממושכת בקופת חולים התחייבה הקופה לשלם החזר לכל אחד מחבריה על ביקור אצל רופא פרטי לפי קבלות.

שח רופא פרטי אחד שבתקופת השביתה ביקש ממנו אחד מחוליו קבלה לאחר הביקור, אבל ביקש שלא ירשום את שמו בקבלה. 'מדוע?' שאל הרופא. התשובה המנומקת הסבירה את הענין: 'אני לא חבר בקופת חולים, אבל השכן שלי הוא חבר שם והוא יכול לקבל בחזרה (בחזרה!) את התשלום, אז חבל על הכסף...'

מקובל בציבור כמובן מאליו שאין דין גניבה והונאה ממוסד ציבורי ומחברה. לכן במקרה של תיקון מכונית לאחר תאונה, תוכל לקבל במקרים רבים קבלה על סכום גבוה יותר מסכום התיקון, 'כדי שלא תפסיד' אצל חברת הביטוח, מאחר שהיא משלמת לפי תנאי הביטוח אך ורק מסכום ההשתתפות העצמית ומעלה.

פלוגי מבקש (ומקבל) ממעבידו אישור על משכורת קטנה מן האמיתית כדי שבעזרתה יוכל לקבל הנחה או מענק כלשהו בגין מצבו הכלכלי הדחוק.

ניתן להמשיך במעשיות כאלה עד בלי סוף. כל אחד מאתנו רואה, אם הוא שם לב לכך, מקרים רבים כאלה מדי יום. מה השקפת ההלכה על מעשים אלה? דומה שאין כמעט מקום לספקות.

פקידה המטלפנת על חשבון בעל המשרד בלי ידיעתו, וכמובן בלי הסכמתו, הרי היא גונבת ממנו את דמי שיחת החוץ הארוכה. זאת נוסף לגזילת זמן השיחה, כי זמנה אף הוא משועבד למעבידה המשלם לה משכורת עבודה. כל אחד מאתנו למד אי פעם ששואל שלא מדעת גזולן הוא. כדי להיות גזולן אין צורך להרשם לאגודת הגזלנים ולשלם מס חבר. די בכך שאתה שואל לרגע מכשיר של חברך בלי ידיעתו, משתמש בו, ואפילו מחזירו מיד, וכבר אתה גזולן. שימוש זה אסור גם כשברור לך שכאשר יודע לחבר על כך ישמח ויגיל מפני אהבתו אותך...

חפץ של מישהו הנמצא אצלך כאבידה או כפקדון אסור בשימוש על ידך, ושליחות יד היא ענין אסור שהתורה עוסקת בו.

'מה קרה לאופניים מזה שרכבתי עליהם כמה סיבובים בחצר?' טוען דני.

'מה שוויו של הדיו שנחסר מהעט כאשר כתבתי בו בלי לשאול רשות מבעליו?' טוען אתה.

הוא עונה שאין לו עודף החל האוטובוס לנסוע. הנער רץ אחרי האוטובוס וצעק: זרוק לי בחזרה את הגרעינים! אבל הנוסע צועק לעומתו: עודף! תוך שהוא מנענע את שטר הכסף בידו האחת ואילו ידו השנייה אינה מרפה משקיק הגרעינים. האוטובוס הפליג לדרכו כשהנער הצועק מרה נשאר מאחורינו. איש מהנוסעים לא פצה פה, מחוץ ליקונה' הגרעינים הנ"ל שדוקא כן פתח את פיו ופיצח את הגרעינים להנאתו. לא התאפקתי, ניגשתי אליו ושאלתיו: איך תשלם לנער עבור הגרעינים? תשובתו היתה מיידית וללא היסוס: אני אתן את הכסף לצדקה...

הכל 'יודעים' כי ממוסד ציבורי מותר לגנוב, כלומר שהלקיחה אינה גניבה כלל. **והכל** 'יודעים' כי צדקה תציל ממות ועל אחת כמה וכמה מגניבה.

כמו כן כלל מקובל על דעת רבים שגניבה של דבר אשר כמוהו נגנב ממך, אינה בכלל איסור גניבה. ולכן בצבא משלימים ציוד, וכל נער בבית הספר יודע שאם נגנבו ידיות הגומי של אופניו, הוא רשאי להסיר ידיות כאלה מזוג האופניים הראשון המזדמן לידו בהעדר בעליו. זהו הישולחן ערוך' לפיו נוהגים בחיים.

לעתים נוצר הרושם שיש בכך משום דקדוקי עניות כאשר בודקים בזכוכית מגדלת כל פרוטה האם היא

אבי משפחה, בעזרת ילדיו, גוררים ארון בגדים כבד כדי לכסות על הדלת של החדר הצדדי. זאת כהכנה לביקורה של הוועדה האמורה לקבוע את דרגת הסיוע לבעלי מגורים צפופים. איש מהעוסקים בזה אינו מתבייש במעשהו ואינו מסתיר זאת. מדברים ועושים זאת בגלוי בבית, והצאצאים שומעים, לומדים ומתרגלים את 'תורת החיים' ישר מן המקור. רבים אף מדברים על כך בפומבי, ולעתים עוד מתפארים בזה. ממש חבר גנבים...

מורה נוטל לאחר הרצאה במכון ציבורי חלק מהגיר הצבעוני המונח ליד הלוח. הוא אינו מסתיר זאת מאיש. הוא עוד מסביר לעומדים סביבו: אצלנו בבית הספר אין גיר צבעוני ואני צריך את זה בשביל השעורים שלי. כלומר לפניך אדם שטובת החינוך נגד עיניו, אדם מסור לתפקידו.

הכושר לתרץ כל גניבה וגזל הוא מדהים, והתירוצים נשמעים אפילו די הגיוניים למי שאין אמת המדה של ההלכה בידו, למי שמסופק בדבר הרי דוגמה ישר מן החיים:

בנסיעה בינעירונית אחת עצר האוטובוס בתחנת ביניים. נערים מוכרי גרעינים עטו על המכונת. אחד הנוסעים שלח ידו מהחלון, קיבל שקיק גרעינים ונפנף בידו השניה בשטר כסף וביקש עודף. הנער המוכר החל לפשפש בכיסו, ובעוד

מועט. הן בסיפורים בגמרא והן בסיפורים מאוחרים יותר על אנשים גדולים מסופר על זהירות מופלגת בממון הזולת ועל טרחה מרובה להשיב פרוטה שהיתה תחת ידם לבעליה.

מכל אלה עולה קו מסויים בהשקפת היהדות על ממון ובעלותו. קיימת הרגשה שיש מעין קדושה בבעלות האדם על רכושו, ומטופחת ביהדות רתיעה מופלגת מפני אבק גניבה וגזל, אף של פחות משהו פרוטה. הניתן להסביר זאת?...

קושיא - ויש פותר לה

בבהלה: מה קרה, רבי יהודי? ... אל תדאג אנחנו אתך!...

אולם, היהודי המשיך ובכה, וסכר דמעותיו נפרץ ולא נחסם לרגע... 'רחמו עלי' - ילל - 'אני רוצה לפגוש את רבי מנחם מנדל'...

השומעים הנרעשים הובילו אותו במהירות לחדרו של הרב.

היהודי נכנס וסיפר לרבי: הקב"ה חנן אותי בעושר גדול, ובאשה נפלאה, אך... במשך יותר מעשר שנים לא נולדו לנו ילדים. ואז, זכינו

שלי או שלו? ויש השואלים: האם החיים לא היו נוחים יותר אילו היינו ליברליים יותר וחופשיים יותר? אילו כולנו היינו נוהגים לפי הכלל הלבבי והגדיב: 'שלי שלך ושלך שלי'?

קל להיווכח שהיהדות דוחה את הגישה הזאת! בפרקי אבות (פ"ה מ"י) נאמר: 'האומר שלי - שלך, ושלך - שלי, **הרי הוא עם הארץ!**'

דיונים ארוכים הוקדשו בגמרא לבירור בעלות על חפץ בעל שווי

את גדלותה השמיימית של הצדיק הקדוש, רבי מנחם מנדל מרימנוב, אין די קולמוסים כדי לתאר. די, איפוא, באותה הגדרה מדהימה ומבהילת רעיון, אשר הגיד עליו תלמידו, הצדיק הקדוש רבי נפתלי צבי מרופשיץ: **כביכול, שם משמות הקודש, מלובש בשטריימל וקפוטה!...**

עד כדי כך הגיעה הערצתם של צדיקי דורו אל דמותו העילאית.¹⁵

כפתח בית מדרשו¹⁶ של רבי מנחם מנדל עמד יהודי ומירר בבכי, היושבים בבית המדרש רצו לקראתו

מעין החכמה

16. **ראה** במה שהביא בספר 'אגרא דפרקא' (רמז קכ) להגה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א.

15. **'אמוני** עם סגולה' (חלק ג - עמוד סז), לגאון רבי מרדכי גרליץ שליט"א.

אמן יהא שמיה רבה ואמן, ומיישרים אורחותם... **וכאשר הם גדלים הם משתנים לגמרי מהקצה אל הקצה, מבטלים תורה ותפילה, ומתנהגים בפראות...**

והתפלאתי מאוד! והרי התורה שלמדו בקטנותם הוא הבל שאין בו חטא והיה ראוי שהוא יעמוד להם למשען ויוסיף להם אומץ בנפשותם כי מצוה גוררת מצוה...

ואחרי שחקרתי הרבה, התגלה לי משמים סיבת הדבר:

אותם ילדים נולדו עם גוף טהור ומזוכך אשר נמשך מעצמו לתורה ורוחניות, אך אבותיהם נכשלו באיסור גזל. ובכסף הגזול הם קנו לילדיהם אוכל, ומהאוכל שאכלו נוצר בגופם דם ובשר, **ומכיון שדמם ובשרם נתהווה מאיסור גזל נעשה גופם עכור ומטונף**, וזה מה שהשליך אותם החוצה מהקדושה...

ודע לך - המשיך רבי מנחם מנדל ואמר לאותו אב - שהקב"ה גילה את הסוד הזה בתורתו הקדושה: זפק העוף (מעיו של העוף) מכיון שהוא נהנה מן הגזל - הוא הושלך מהקדושה החוצה... ונרחיב יותר...

ונולד לנו בן יפה תואר וקוצתיו תלתלים...

מערש ילדותו הבחזו בכשרונותיו הגדולים, ובתפיסתו המהירה כבזק. בגיל שנתיים ידע את כל אותיות הא"ב, ובגיל חמש כבר החל ללמוד גמרא! **גם** חשק גדול ללמודים היה לו, והוא למד בהתמדה, גומע דף אחרי דף, ומסיים מסכת אחר מסכת...

הרב של עירנו תמיד שיבח אותנו ואמר: אשריכם שזכיתם בכך, אני בטוח שהוא ימשיך כל חייו בדרכו זאת - שהרי אמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"ב) 'מצוה גוררת מצוה', ולימוד דף גמרא גורר אחריו דף נוסף - והוא יצמח לתלמיד חכם גדול...

והנה בהיות הנער בן י"ב שנה, מעט לפני ה'בר מצוה' שלו, הודיע לנו חגיגית: אני החלטתי לעזוב הכל ולהתנצר!... ומאז ששמעתי זאת, אין לי טעם לחיי...

רבי מנחם מנדל שמע זאת נאנח והשיב... **דע** לך, אתה לא האב הראשון המספר לי זאת. והאמת גם בעיני היה הדבר לפלא, תינוקות של בית רבן המתמידים מאוד בלמודם, מתפללים בכוונה ועונים

זהירות מאיסור גזל

(הובא באמרי נועם, ויקרא - מאמר ז)
וז"ל:

אבא מארי עט"ר רבינו יורם
מיכאל אברג'ל זיע"א אמר

וכן אמרו חז"ל (סנהדרין קה). לגבי דור המבול שאף על פי שהיו משוקעים ביותר בעוון העריות ושאר עוונות, בכל זאת הקב"ה האריך אפו עמם ולא חתם את גזר דינם, אך כאשר פשטו ידיהם אף בעוון הגזל מיד נחתם גזר דינם, להימחות מן העולם.

דבר זה בא ללמדנו עד כמה צריך כל אדם להיזהר מעוון הגזל כדי שלא ידחה מלפני הקב"ה. אלא שעשוי אדם לטעות ולחשוב כי מה לו ולעוון זה, וכי גנב הוא! הרי ברור לו שמה שנאמר בפרשת קדושים "לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו" (ויקרא יט, יא) כלל לא מדבר אליו.

אולם האמת היא שטעות חמורה בידו, כי פעמים רבות שאדם גוזל ואינו יודע כלל שהוא גוזל. על דרך משל, אדם שהינו שכיר יום במקום עבודה מסויים, ושעות עבודתו הן משמונה בבוקר עד ארבע אחר הצהרים, עליו לדעת שבשעות אלו הרי הוא כמו עבד ממש של מעבידו, ואסור לו כלל לעסוק בעניינים אחרים שאינם שייכים לעבודתו כדי שלא לגזול את מעבידו.¹⁷

הקרבת שהקריבו בבית המקדש הובאו משני סוגים: מהבהמות ומהעופות. והנה בנוגע לקרבן עולה הבא מן העוף, מצוה התורה ואומרת: "וְהִסִּיר אֶת מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלַת הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל מְקוֹם הַדָּשָׁן" (ויקרא א, טז). והיינו שצריך להשליך את מעיו של העוף ואסור להקריבם על גבי המזבח.

רש"י בפירושו לפסוק זה מביא את דברי המדרש, שהטעם שבעולת בהמה מותר להקריב את מעיה על גבי המזבח, ואילו בעולת העוף אסור, משום שהבהמה אינה אוכלת אלא באבוס בעליה ולא מן הגזל, ולכן נאמר בה: "וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרַחֵץ בְּמִים וְהִקְטִיר" (שם פסוק ט). אבל העוף בזון מן הגזל, ממה שמוצא בשדות זרים, ולכן נאמר במעיו 'וְהִשְׁלִיךְ' כיון שאכל מן הגזל.

והגם שאכילתו של העוף מועטת ביותר, וממילא גם גזילתו מועטת ביותר, בכל זאת מעיו נמאסו מלהקרב על גבי המזבח, כיון שעוון הגזל, ולו המועט ביותר, שנאווי עד מאוד אצל הקב"ה, כמו שנאמר: "כִּי אֲנִי ה' אֹהֵב מְשֻׁפֵּט שֵׁנָא גִזַּל בְּעוֹלָה" (ישעיה סא, ח).

מעין החכמה

שדות וכרמים - כולם נמחקו כליל! לא נותרה ביקום נפש חיה... רואים שהקב"ה הענישם בעונש כה חמור... והשאלה הנשאלת - למה!?!...

17. מיותר לציין את גודל החורבן ואת הרושם העז שהותיר אחריו המבול - תוהו ובוהו, שממה וריקנות. אנשים, בעלי חיים,

שולחים אליו שיתפלל על כך כי היתה תפילתו מקובלת בשמים. ופעם אחת הוצרך העולם לגשם ושלחו אליו זוג

וכך מספרים חז"ל (תענית כג.) על אבא חלקיה נכדו של חוני המעגל שכשהיה העולם צריך לגשם היו החכמים

מעין החכמה

והתוצאה!? חצי פרוטה פה... חצי פרוטה שם, ובעל הבית אינו יכול לתובעו!

אפשר למלא את המקרר לשבת בכל טוב מכל הפרוטות הללו. זה לוקח זית אחד מפה והוא עגבניה אחת משם... בסוף אחרי שעה נגמר הכל ולא נשאר מה למכור.

אמנם, דברים אלו נראים לנו כזרים ומוזרים... אך אם נפשפש ונמשמש מעט במעשינו, ניווכח שכמה מהנהגותיהם של דור המבול עברו 'בירושה' מדור לדור, וחלק מאתנו עוד מחזיקים בהם כחלק משגרת חיינו.

עד היום ישנם אנשים הטועים בדעתם שגזל פירושו - להכנס לסופר ולקחת דבר מה מבלי לשלם. הן אמת שגם זה גזל, אבל לא רק זה!

יש כל כך הרבה פרטים וחילוקים בהלכות אלו, כך שאם אדם לא ילמד את הדברים היטב היטב, קשה מאוד שלא יכשל.

כמו כן, המושג - 'מוסר עבודה', הרבה אנשים מתנהגים כאילו לא שמעו עליו מעולם, וממילא נוצרות אצלם בעיות קשות של גזל. צריך לדעת, כמו שבשולחן ערוך יש הלכות ציצית ותפילין ושם מבוארים כל הפרטים והחילוקים הנוגעים להם, כיצד יש להניחם, הזמן הראוי, לכתחילה, בדיעבד וכו', כך בשולחן ערוך בחלק חושן משפט יש תילי תילים של הלכות סיבב העניינים של משא ומתן, ואדם חייב ללמוד את זה על מנת שלא יכשל חלילה.

את התשובה לכך מגלים לנו חז"ל הקדושים (סנהדרין קח.) - שלא נחתם גזר דינם של דור המבול אלא על הגזל.

ובאמת, דבר זה אמור לזעזע ולהניע בתוכנו את כל אמות ה'הספים. ומכאן עלינו ללמוד עד כמה קשה וחמור בעיני ה' יתברך עוון הגזל! וכלשון קדשם של רבותינו ז"ל במדרש (קהלת רבה, פרשה א - אות לד): מְשַׁל לְסֵאָה מְלֵאָה עוֹנוֹת, מי מקטרג בראש כולם? זה הגזל!

בפרט, שאצלם לא היה מדובר על מעידה חד פעמית, אלא על שיטת חיים. באותו הדור המושג 'גזל' הפך לחלק בלתי נפרד מסדר היום של האנשים, ומצא לו מקום של כבוד בלבם - ללא יוצא מן הכלל... ומְרַגְלָא בְּפּוּמִיָּהוּ של אנשי אותו הדור: 'הכל מתחיל בגזל ונגמר בגזל!'

בוא וראה מנהג רע שהנהיגו לעצמם בני דורו של נח, בשעה שיצאו לטויל קטן, בשוק העירוני כשהוא מלא וגדוש בדוכנים מן הקצה אל הקצה...

האחד מוכר 'חמוצים', השני פיצוחים, השלישי פירות וירקות וכו' וכו', והנה מגיע לו 'הצרכן התמים', ולוקח רק זית אחד קטן, שמחירו לא עולה על חמש אגורות, ותיכף ומיד מצדיק את מעשיו הרעים ואף מביא לזה כמה ראיות מחז"ל... 'הרי זה פחות משהו פרוטה'... 'מסתמא בעל הבית לא מקפיד'...

אם לא באונס גמור, וכן אסור לו לעסוק בדברים נוספים על חשבון זמן עבודתו עם התלמידים, ובאם הוא עושה כן, לא רק שגזלן הוא, עוד זאת שעליו נאמר: "ארור עושה מלאכת ה' רמיה" (ירמיה מח, י).

כמו כן אברך שלומד בכולל, וסדרי הלימוד בכולל הם משעה פלונית עד שעה פלונית, אסור לו בשום אופן לעסוק באותם שעות בשום דבר שבעולם מלבד בסדרי הלימוד הקבועים. וכן אסור לו לאחר או להעדר מהכולל אם לא באונס ממש, שהרי תורתו אומנותו, ומלאכתו - מלאכת שמים היא, ומעבידו הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו, ועל כן חלילה לו להתרפות במלאכתו.

על כל אדם לדעת, שאפילו פרוטה אחת בלבד שהוא הרויח שלא ביושר יש בכחה לסלק מביתו את כל הברכה, וגם להביא על הבית צרות רבות ובעיות קשות. ועוד יותר מכך, כשאדם מכניס לביתו ממון שבא לו שלא ביושר וקונה בו אוכל לילדיו, דבר זה גורם שיכנסו בלב ילדיו היקרים הרהורים רעים וספיקות באמונה, ועל ידי כן הם עוזבים את דרך ה' ופורקים עול ח"ו, וגורמים צער רב להוריהם.

ולכן כל מי שנגעה יראת ה' בלבו, אם ידוע לו שקיבל בחודש מסויים משכורת שאינה מגיעה לו לפי האמת

חכמים לומר לו שיקש רחמים על העולם. כשבאו זוג החכמים לשדה ששם הוא היה עובד לצורך פרנסתו מצאוהו עוטר בשדה, ואמרו לו שלום, אך הוא אפילו לא סיבב את פניו אליהם, ורק בסיום עבודתו מילא את מבוקשם, וזאת משום שהיה שכיר יום, וחשש שמא על ידי ששייב להם שלום, יתבטל ממלאכתו ויגזול את מעבידו.

וכן ישנם שרוצים להגדיל את ההכנסה החדשית שלהם, ולשם כך הם מוצאים עוד עבודות שונות. אלא שהבעיה היא שהעבודה שבה הוא עובד מסתיימת בשעה ארבע, ואילו העבודה הנוספת שהוא רוצה לקחת לעצמו מתחילה בשעה שלש, וכיצד יעשה? וברגע זה מתחיל המבדק האמיתי אם אדם זה הוא ישר ונאמן או שמא יצר הגניבה גובר עליו.

אדם ישר מיד מבין שלא ניתן לקבל את העבודה הנוספת על אף הפיתוי הגדול שבזה, שהרי בשעה שלש הוא עדיין מחוייב למעביד שלו. אך מי שיצר הגניבה כבר השתלט עליו, מצליח בדרכים מחוכמות 'להעלים' מהעבודה בשעה שלש וילהרויח' גם את העבודה השניה.

ומכל שכן אם מלאכתו של האדם היא מלאכת קודש, כגון רב בישיבה או מלמד בתלמוד תורה וכל כיוצא בזה, שאז האחריות הרובצת על כתפיו הינה גדולה בכפל כפלים, שעליו להיזהר ביותר בדבר זה, ואסור לו בשום אופן לאחר לעבודתו

להיכשל בעוון הגזל, הקב"ה יבטל מעליו כל גזירות קשות ורעות, וישפיע לו ישועה וברכה והצלחה בכל ענייניו.

והיושר מכל סיבה שהיא, יוציא מהחשבון את הסכום שלא מגיע לו, וילך ויחזירנו לבעליו. ובזכות מסירות נפשו כדי שלא

בשר עצמות וגידים...

הכחות המקיפים, הם כחות החופפים מעל תחום המודע של הנפש, והם: חיה, יחידה.

ולתוספת ביאור:

המדרגה הראשונה היא מדרגת הנפש, על רובד זה נאמר בתורה:

"כי נפש הבשר בדם היא" (ויקרא יז, יא), וכן נאמר: "הדם הוא הנפש" (דברים יב, כג). כלומר, בחינה זו היא החיות האלקית החיונית, הטבעית, המקיימת את האדם בכל היקף הווייתו הטבעית - ביולוגית, וכן בצד הרוחני של הנפש.

וכתב בספר 'עץ חיים' (שער א - פרק ג) שהנפש מתלבשת בכבוד.

המדרגה השנייה היא מדרגת הרוח, והיא הבחינה שמחיה את כחות הרגש והמעשה שבנפש.

וכתב ב'עץ חיים' (שם) שהרוח מתלבשת בלב.

המדרגה השלישית היא מדרגת הנשמה: היא הבחינה שמחיה את כחות השכל הגלוי והמודע של הנפש. והיא מתלבשת במוח.

ועתה אפשר להבין מדוע איסור גזל הוא חמור כל כך. ולפני שנבאר, נקדים:

כידוע, לכל יהודי יש נפש אלקית המחיה ומהווה אותו. והנה הגם שהנפש הזו - המכונה 'ניצוץ אלקי', היא עצם אחד פשוט, בכל זאת היא מחולקת לכמה רבדים, שלא מתגלים מעצמם. וכדי לזכות לגילויים בפועל צריך היהודי לזכך את נפשו. ככל שהיהודי יותר מזוכך, מתגלים בו רבדים עמוקים יותר.

וכדי לחדד את הדברים נביא את דברי המדרש (בראשית רבה, פרשה יד - אות ט): חמשה שמות נקראו לה: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה.

חמשה שמות אלו מכוונים על פי תורת הקבלה והחסידות לחמשת הרבדים של גילוי הנפש, הנחלקים בכללות לשתי קבוצות של כחות - כחות פנימיים וכחות מקיפים:

הכחות הפנימיים, שייכים לתחום התודעה הגלויה של הנפש והם: נפש, רוח, נשמה.

בבגדי האדם, וחלק היחידה מוקף בבית שבו דר האדם, (שהרי היחידה המקיפה אותו שורה תחת תקרת הבית שהוא דר בו).

ועתה מובן מדוע איסור גזל חמור כל כך:

שהרי על ידי הממון שהוא גזול הוא זן ומפרנס את כל החמשה רבדים המקיפים אותו. על ידי האכילה והשתיה שהוא קונה מהממון הגזול הוא זן ומפרנס את המוח, לב, כבד.

ועל ידי הבגדים והבית שהוא קונה בהם (או משפץ ומרחיב וכדומה) הרי הוא זן ומפרנס את חלק החיה והיחידה.

ונמצא כולו חתיכה של גזל! ואחריתו מי ישרונו!...

ועתה נעבור לחלק הטהרה...

ומכל האמור מובן שבתוך גוף האדם עצמו (במוח, לב, כבד), **מתלבשים שלשת המדרגות, שהם: נפש, רוח ונשמה.**¹⁸

המדרגה הרביעית היא מדרגת החיה: היא בחינת המקיף הקרוב ביותר לחלק המודע הנ"ל, אלא שמיקום הארת החיה הוא כאמור בחלק העל מודע, והשפעתה היא על כח הרצון שבנפש, שמאיר באופן מקיף על כל קומת הנפש.

המדרגה החמישית היא מדרגת היחידה: היא בחינת המקיף הרחוק, טמיר ונעלם ביותר. השפעת היחידה היא על כח התענוג הפנימי שבנפש.

והנה, שתי הבחינות הללו (חיה ויחידה) הן מוקפות על ידי שני דברים, והם: בגדים ובית. חלק החיה מוקף

מצות מזוזה

וענין המזוזה הוא שכותבין שתי פרשיות מן התורה בקלף אחד, והן: 'שמע עד ובשעריך'. ופרשת 'והיה אם שמוע עד על הארץ', וקובעין אותה במזוזת פתח הבית.¹⁹

מצות עשה מן התורה לקבוע מזוזה בפתח הבית, וכמו שנצטוונו בתורה הקדושה: "וְכָתַבְתֶּם עַל מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ" (דברים ו, ט).

מעין החכמה

והיינו שרגש החיים האמיתיים הוא דוקא כאשר רובד הנשמה מצליח להתגלות בתוך רובד הנפש. ודבר זה אפשרי רק כאשר הרובד האמצעי - רובד הרוח, זך ונקי מכל סיג ופסולת...

19. לשון ספר החינוך (מצוה תכג).

18. וכתב המקובל האלקי רבי משה חיים לוצאטו, הרמח"ל זיע"א בספרו אדיר במרום (עמוד שסט - מהדורת רבי יוסף ספינר): **דע** כי ענין החיים באמת אינו אלא חיבור הנר"ן (ראשי תיבות: נפש, רוח נשמה), שיהיה הרוח אוהז בנשמה מלמעלה ובנפש מלמטה ומקשרם...

יְהִי הַזֵּה לְאַבְתֵּיכֶם לְתֹת לָהֶם" (דברים
יא, כ-כא)...

והנה בתוך פרשת 'והיה אם שמוע',
נצטוונו כך: "וְשַׁמְתֶּם אֶת דְּבָרֵי
אֱלֹהִים עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם
אֹתָם לְאוֹת עַל יְדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין
עֵינֵיכֶם" (שם פסוק יח).

ומצאנו לרש"י שפירש כך:

'וְשַׁמְתֶּם אֶת דְּבָרֵי' - אף לאחר שתגלו,
היו מצויינים במצות! ²¹ הניחו
תפילין, עשו מזוזות, כדי שלא יהיו לכם
חדשים כשתחזרו'...

והיינו, גם לאחר שתגלו מארץ ישראל,
ותתפזרו בארבע כנפות הארץ,
תזהרו להניח תפילין ולקבוע מזוזות...
וצריך להבין מה המיוחד במצות מזוזה?...

מעין החכמה

פעם שהם תפסו אנשים בעלי 'צוארון לבן'
בעלילה כל שהיא, הם לא היו סוחטים מהם
הודאה בכח, על ידי מכות ועינויים. היתה
להם שיטה לגמרי אחרת: הם הושיבו חוקר
עם ערימה של עיתונים, מהרצפה עד
התקרה, עם קפה, גרעינים וסיגריות, ואת
ה'נאשם' מולו, מבעד לקיר זכוכית.

החוקר לא היה פוצה את פיו, ולא שואל
את הנחקר שום שאלה. הוא היה
יושב וקורא עיתונים, שותה קפה, מפצח
גרעינים ומעשן סיגריות. הנחקר היה יושב
מולו, מביט בו, ולא עושה שום דבר.

ובכל רגע שיש מזוזה בבית - הריהו
מקיים מצוה. וזה לשון מרן
הגה"ק רבי עובדיה יוסף זיע"א: ²⁰ כל
זמן שהוא דר בבית שיש בו מזוזה,
הרי הוא מקיים מצוה, שדר בבית
שיש מזוזה בפתחו, ובכל שעה הוא
מקיים המצוה.

וזה לשון השולחן ערוך (יו"ד, סימן רפה -
סעיף א): מצות עשה לכתוב 'פרשת
שמע', 'והיה אם שמוע', ולקבעם על
מזוזת הפתח, וצריך לזהר בה מאוד.
וכל הזהיר בה, יאריכו ימיו וימי בניו.
ואם אינו זהיר בה, יתקצרו.

ודבריו של השולחן ערוך הם פסוק
מפורש: "וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוּזוֹת
בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ: לְמַעַן יִרְפוּ יְמֵיכֶם
וְיַמֵּי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע

20. יביע אומר (חלק ח, יו"ד סימן כז - אות ד).

21. ועל ידי כך, למרות שגופכם יהיה
בגלות, רוחכם הפנימית תהיה
בת חורין! ובענין זה סיפר הגאון רבי מאיר
צימרוט שליט"א (דורש טוב, ספירת העומר - ל"ג
בעומר, עמוד שג), וז"ל:

תלמידו של החפץ חיים זיע"א נתפס על ידי
השלטונות הקומוניסטים בעוון
איזו שהיא עלילה שנרקמה סביבו.

לחוקרי הק.ג.ב היתה שיטה מעניינת,
שנקראת 'שיטת השיעמוס'. בכל

לא לשכוח לשוב הביתה!

בבית, והוא בפנים. אבל תיכף ומיד כשוכח מכל זה ונדמה לו כאילו בכחו ובחריצותו תלוי הכל, אז הוא נתגרש לחוץ, והוא בגלות גמורה, ורע ומר לו מאוד...

והעצה היעוצה לכך היא המזוזה!

בכל פעם כשאדם חוזר מהחוץ ונכנס אל תוך הבית ראוי לו להניח ידו על המזוזה, ולנשקה, כדי להמשיך עליו קדושת המזוזה, שהיא כלליות התורה - יחוד הבורא יתברך שמו, וראוי לו ליתן אז תודה והודאה להקב"ה שהחזירו בשלום אל ביתו...

כתב הגה"ק הרב אליעזר שלמה שיק, המוהר"א ש זיע"א, וז"ל:²²

דע כי עיקר קדושת האיש הישראלי הוא דוקא כשגר בפנים הקדושה, שהוא - התגלות האמונה הקדושה - להאמין בו יתברך בתמימות ובפשיטות גמור, שאין מלבדו יתברך כלל, ומה שצריך בין ברוחני ובין בגשמי יבקש רק ממנו יתברך.

וזה נקרא בית - פנים, כי כשאדם מרגיל עצמו לחיות את חייו באופן כזה - לבקש הכל רק ממנו יתברך, אז הוא דר

מעין החכמה

אבל מכאן, מחדר חקירות הם סוף-סוף, יוצאים...

והנה, התלמיד של החפץ חיים יושב מול החוקר יומיים, שלשה, ולא קורה דבר... עברו עוד יומיים ועוד יום, ולא קורה דבר...

לאחר שבוע ימים, החוקר 'התפוצץ'...

פעם ראשונה בהיסטוריה שזה קרה לו...

הוא התפרץ לעברו ואמר: למה אתה לא שואל אותי כלום? איך זה שאתה לא 'משתגע' מרוב שיעמום?

נענה תלמידו של החפץ חיים ואמר: מה שיעמום? איזה שיעמום? זה עתה עשיתי 'סיום' על מסכת תענית, והתחלתי מסכת חדשה, מסכת מגילה...

22. אוצר הקונטרסים (חלק יט - עמוד קעג).

כך היו חולפות להן השעות. החוקר נהנה, והנחקר משתעמם.

בדרך כלל, כעבור כמה שעות היה הנחקר 'מתפוצץ'. לאחר שסיים לספור את כל הבלטות ואת הפלורסנטים שבחדר, היה מתפרץ לעבר החוקר: למה אתה לא מדבר? תגיד כבר, מה אתם רוצים ממני?

לרגע הזה חיכה החוקר! 'רק תחתום כאן שרצית לעשות מהפכה נגד השלטון, ואתה יוצא מכאן'...

רוב רובם של הנחקרים היו 'נשברים' ומודים באשמה אחרי מספר שעות, מי יותר ומי פחות, אבל גם 'היחזקים' ביותר לא החזיקו מעמד יותר מיום - יומיים.

הבנתם את השיטה? אחר כך יתלו אותם, את כל הנחקרים שיהודו' באשמה,

פרשת נח - לא לשכוח לשוב הביתה!

ועל ידי ידיעה זו לא יהיה אץ להעשיר, אלא יבטח בו יתברך, אשר הוא הנותן לו כח וחיל להתעשר...

וזה שאמרו חז"ל (ירושלמי - פאה פ"א ה"א): ארטבן (שימש אז כמלך פרס) שלח לרבי יהודה הנשיא יהלום יקר, וביקש ממנו שישלח לו חזרה דבר יקר כמותו. שלח לו רבי יהודה הנשיא, מזוזה.

שאל אותו ארטבן: מה? היהלום שלי שוה ערך למזוזה?

ענה לו רבי יהודה: כל עושרך ועושר ממלכתך לא שוה ערך כלל למזוזה! ולא עוד אלא אתה שלחת לי יהלום שאני צריך לשמור עליו יומם ולילה, ואני שלחתי לך דבר שהוא שומר עליך בכל עת...

כי מצות מזוזה מבטלת מהאדם חמדת הממון - שעושה עיקר מהיהלום והעשירות שלו, ומכניסה בו דעת דקדושה - לידע כי הכל ממנו יתברך ואז דייקא יזכה לעשירות מופלגת עד מאוד.

ויבקש אז ממנו יתברך כך: **כמו שזכיתי לחזור לשלום בגופי אל ביתי, כן אזכה גם לחזור בתשובה עם נשמת אלך יתברך, ולהמשיך עלי אורך יתברך תמיד.**

ובזה ראוי לאדם לחזק עצמו בכל מיני אופנים שבעולם - כמו שהוא תמיד יוצא מביתו, ואחר כך חוזר אל ביתו, והוא מניח ידו על המזוזה ומנשקה, כמו כן ברוחניות - אף שמתגבר עליו יצרו בכל פעם, והוא יוצא בחוץ ונופל לשאול תחתיות, אל ייאש עצמו כלל, רק תמיד יחזור אל האמונה הקדושה שהיא המזוזה - כלליות התורה, וינשקנה, ויתחבר עצמו עמה, ואז המאור שבה יחזירו למוטב...

וכשיזכה לחבר עצמו עם קדושת המזוזה, יזכה להנצל מתאות הממון!

שהרי על ידי מצות מזוזה הוא נזכר במציאותו יתברך, ושהוא הבורא והיוצר, והמנהיג עולמו כרצונו. וגם העניות והעשירות ממנו יתברך.

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

שאפילו פרוטה אחת בלבד שהוא הרויח שלא ביושר יש בכחה לסלק מביתו את כל הברכה, וגם להביא על הבית צרות רבות ובעיות קשות. ועוד יותר מכך, כשאדם מכניס לביתו ממון שבא לו שלא ביושר וקונה בו אוכל לילדיו, דבר זה גורם שיכנסו בלב ילדיו היקרים הרהורים רעים וספיקות באמונה, ועל ידי כן הם עוזבים את דרך ה' ופורקים עול ח"ו, וגורמים צער רב להוריהם. **ולכן** כל מי שנגעה יראת ה' בלבו, אם ידוע לו שקיבל בחודש מסויים משכורת שאינה מגיעה לו לפי האמת והיושר מכל סיבה שהיא, יוציא מהחשבון את הסכום שלא מגיע לו, וילך ויחזירנו לבעליו. ובזכות מסירות נפשו כדי שלא להיכשל בעוון הגזל, הקב"ה יבטל מעליו כל גזירות קשות ורעות, **וישפיע לו ישועה וברכה והצלחה בכל ענייניו.**

ה. אין שום עבירה בתורה שגורמת נזק כמו הגזל! והטעם לכך **שהרי על ידי הממון שהוא גוזל הוא זן ומפרנס את כל החמשה רבדים המקיפים אותו.** על ידי האכילה והשתיה שהוא קונה מהממון הגזול הוא זן ומפרנס את המוח, הלב, והכבד.

ועל ידי הבגדים והבית שהוא קונה בהם (או משפץ ומרחיב וכדומה) הרי הוא זן ומפרנס את חלק החיה והיחידה.

ונמצא כולו חתיכה של גזל! ואחריתו מי ישורנו!... ה' יצילנו!

א. כל אדם צריך להיזהר מעוון הגזל כדי שלא ידחה מלפני הקב"ה. **אלא שעשוי אדם לטעות ולחשוב כי מה לו ולעוון זה, וכי גנב הוא?! הרי ברור לו שמה שנאמר בפרשת קדושים: 'לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו, כלל לא מדבר אליו. אולם האמת היא שטעות חמורה בידו, כי פעמים רבות שאדם גוזל ואינו יודע כלל שהוא גוזל. וכדי להנצל מהגזל צריך ללמוד הלכה.**

ב. כמו שבשולחן ערוך יש הלכות ציצית ותפילין ושם מבוארים כל הפרטים והחילוקים הנוגעים להם, כיצד יש להניחם, הזמן הראוי, לכתחילה, בדיעבד וכו', **כך בשולחן ערוך בחלק חושן משפט יש תילי תילים של הלכות סביב העניינים של משא ומתן, ואדם חייב ללמוד את זה על מנת שלא יכשל חלילה.**

ג. המושג - 'מוסר עבודה', הרבה אנשים מתנהגים כאילו לא שמעו עליו מעולם, וממילא נוצרות אצלם בעיות קשות של גזל. צריך לדעת, אדם שהינו שכיר יום במקום עבודה מסויים, ושעות עבודתו הן משמונה בבוקר עד ארבע אחר הצהרים, עליו לדעת שבשעות אלו הרי הוא כמו עבד ממש של מעבידו, ואסור לו כלל לעסוק בעניינים אחרים שאינם שייכים לעבודתו כדי שלא לגזול את מעבידו.

ד. הכושר לתרץ כל גניבה וגזל הוא מדהים, והתירוצים נשמעים אפילו די הגיוניים למי שאין אמת המדה של ההלכה בידו, אך האמת היא

המשנה

בצור ירום אגרת התשובה

בסייעתא דשמיא זכיננו לקיים את צוואתו של אבינו
מו"ר הרב ירום מיכאל אברג'ל זיע"א
שבקש מבנו וממשיך דרכו מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א:
"להאדיר את ספרי בצור ירום על אגרת התשובה ל-4 כרכים"

סניף דרום: רח' הקציר 666 נתיבות
סניף צפון: רח' המגינים 6 קרית אתא

www.hameir-laarets.org.il

2910 | 08-37-40-200 *

השלוחה הצפונית של המאיר לארץ

כל מה שצריך לבית היהודי!

ספרי מו"ר הרב **יורם אברג'ל** זיע"א,
ספרים תורניים, לילדים, מוצרי יודאיקה, טליתות,
כיפות, תיקים לטלית ותפליין, משחקי ילדים ועוד

**מבצעים
שאסור
לפספס!**

**מוקד צפון
לפניות למורנו
הרב ישראל אברג'ל
שליט"א**

ניתן למסור בחנות
מעטפות עם פניות
שיועברו לרב
(שאלות, ברכות ועוד)
בצורה אישית
ודיסקרטית

רח' המגינים 6, קרית אתא
055-938-2101
שעות פתיחה: 9:00-19:30
ימי ו' וערבי חג 9:00 - 14:00

אמרי נועם

6 כרכים

דרושים נפלאים
שיחות על
פרשיות השבוע מאת
אבינו מו"ר הרב
יורם מיכאל אברג'ל
זיע"א
אודות אופן עבודת ה' בעולם,
בדרך הפרד"ס, ותורת
החסידות המופלאה.

המאיר לישראל

שיחות ומאמרים על סדר
פרשיות השבוע
ערוך מתוך שיעורים
שנמסרו ברחבי הארץ
מפי מו"ר הרב
ישראל אברג'ל
שליט"א
רעיונות מתוקים מדבש
ונופת צופים

10% הנחה

סניף דרום: רח' הקציר 666 נתיבות
סניף צפון: רח' המגינים 6 קרית אתא
www.hameir-laarets.org.il
*2910 | 08-37-40-200

שעורי השבוע

מפי הר"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 17:00
שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

שני - כל שבוע בשעה: 20:00
בבית הכנסת 'היכל נפתלי' רחוב ברוריה 6

אשדוד

LIVE

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00
בבית המדרש 'המאיר לארץ' רחוב הקציר 666

נתיבות

LIVE

שיעורים נוספים ברחבי הארץ מתעדכנים
בכל תחילת שבוע באתר המאיר לארץ
www.hameir-laarets.org.il

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859
קו שמע - המאיר לארץ

פרשת נח

ו' מרחשון התשפ"ד

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
19:10	18:33	17:44	באר שבע
19:09	18:32	17:43	תל אביב
19:07	18:30	17:41	חיפה
19:16	18:41	17:37	אילת
19:14	18:35	17:46	ירושלים
		17:26	ירושלים 40 דק'

מסילות אל הרב

מפי קדשו של אטור זיע"א

תעשה הכל להכניס לבית שלך יראת שמים מגיל אפס. כי בזכות הבל פיהם הטהור של הילדים הקב"ה מבטל מעל עם ישראל את כל הגזירות, ורמו לכך במה שנאמר "לשון רכה תשבר גרם" (משלי כ"ה), "תשבר גרם" ראשי תיבות "תנינוקות של בית רבן גזירות רעות מבטלים", והיינו שלשונם הרכה והטהורה של הילדים הקטנים המוציאה דברי תורה מבטלת מעל עם ישראל כל מיני גזירות קשות ורעות.

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

לתרומות:

- בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות נדרים פלוס